

De eerste generatie geadopteerden uit China heeft inmiddels ruimschoots de puberteit bereikt. China Nu had de unieke gelegenheid om met drie van hen te praten over de gevoelens die komen kijken bij het hechtingsproces en de invloed die de adoptie op hun leven heeft. "Voor mij is China een soort paradijs."

'De Chinese muur rondom mij brokkelt langzaam af'

Li-Anne, Nique en Marjolein vertellen over hun leven als adoptiekind.

door Judith van de Bovenkamp

Li-Anne

Nique

Marjolein

Wanneer een van de eerste dingen die je in het leven meemaakt is dat je biologische ouders je afstaan, heeft dit veel invloed op de manier waarop je jezelf aan mensen hecht en met relaties omgaat. Hoe beïnvloedt adoptie de belevingswereld en de relaties die de geadopteerde met anderen aangaat? Uiteenlopende karakters, ervaringen en thuissituaties geven steeds weer een ander beeld. Dit blijkt uit de volgende drie, zeer verschillende verhalen van Chinese geadopteerden in Nederland.

Li-Anne: ‘Ik heb niet zoveel met mijn achtergrond’

Li-Anne Douma (14) uit Hilversum is geadopteerd toen ze zes maanden oud was. Herinneringen aan haar tijd in China of de adoptie zelf heeft ze niet. “Van mijn adoptie weet ik helemaal niets meer. Ik werd naar het weeshuis gebracht zonder informatie over mijn achtergrond. Wie mijn ouders zijn, weet ik echt niet. Met mijn afkomst heb ik nooit veel problemen gehad. Ik ben er nooit mee gepest, ik had gewoon een leuk groepje vriendinnen en het kon hen niet zoveel schelen. We hebben het er onderling nooit echt over gehad. Ook ga ik niet veel om met mensen van Chinese afkomst. Ik voel me niet Chinees, heb te veel Nederlandse manieren.” Hoewel Li-Anne niet bewust bezig is met haar afkomst, heeft ze er onlangs voor gekozen om lessen Chinees te volgen. “Toen ik op mijn school voor Chinees kon kiezen wilde ik dat graag doen, omdat het leuk is die taal te kunnen spreken gezien mijn afkomst. Met de klas van Chinees zijn we inmiddels een keer naar China geweest. Dat was leuk en gezellig, maar het gastgezin waar we twee nachten sliepen, vond het een beetje vreemd dat ik, met mijn uiterlijk, Nederlands ben en nog niet echt Chinees spreek. Het viel me op dat zij in hun gedrag anders zijn dan ik. Bij ons wordt er thuis altijd veel gepraat, maar bij dat gastgezin was het een beetje stil. Ik voelde niet veel overeenkomsten met die mensen, maar ik heb dan ook niet zoveel met mijn achtergrond.”

Ondanks dat gaat de familie Douma volgend jaar een zogeheten ‘roots-reis’ maken naar de weeshuizen waar Li-Anne en Lié, haar Chinese adoptiebroertje, vandaan komen. Dit staat al een tijdje op de agenda. Dat Li-Anne voor de eerste keer naar China is gegaan met school in plaats van met het gezin was dan ook erg onverwacht voor haar ouders. Moeder Janneke Douma: “Wij hadden er in het begin wel moeite mee. Ze moest natuurlijk gewoon mee, dat was duidelijk, maar je vraagt je toch af hoe het zal zijn als ze voor de eerste keer terug is en wij zijn er niet bij. Daarom heb ik er een gesprekje over gehad met de bewuste docent. Die heeft beloofd het in de gaten te houden, maar Li-Anne vond dat toen natuurlijk flauwekul.”

Li-Anne: “Die roots-reis zal wel anders zijn dan toen ik met school naar China ging. Dat was gewoon gezellig met klasgenoten en dan ben je

‘Stel dat ik mijn echte ouders zou zien, dat is waarschijnlijk wel bijzonder, maar wat moet ik dan verder?’

toch meer bezig met de toeristische dingen. Ik vind het nu vooral leuk om weer naar zo’n land te gaan, verder zie ik daar wel wat voor invloed het op me heeft.”

Echt nagedacht over hoe anders haar leven had kunnen zijn heeft ze niet: “Ik zou het leuk vinden om te weten wie mijn echte ouders zijn, maar dan houdt het ook wel op. Stel dat ik het zou weten en ik zou ze zien, dat is waarschijnlijk wel bijzonder, maar wat moet ik dan verder? Ik ken ze helemaal

niet. Als zij zelf contact zouden zoeken zou ik dat niet afwijzen, maar ik voel mezelf voornamelijk Nederlands en heb hier gewoon mijn ouders. Ik had inderdaad in China kunnen leven, maar ik heb daar nooit echt over nagedacht, want het is niet zo. Het is gewoon zoals het nu is.”

Nique: ‘Dat ik niet meer in China woon, is toch een stuk dat van me is weggenomen.’

Nique Overman (15) uit Zoetermeer is geadopteerd toen ze bijna zes jaar oud was en in tegenstelling tot Li-Anne heeft zij wel veel herinneringen aan haar tijd in China en de adoptie zelf. Daardoor is ze er ook een stuk bewuster mee bezig. “Ik ben op 17 januari 1993 geboren in de stad Nanzhong. Op 18 januari werd ik gevonden door een oude vrouw en bij haar heb ik vier jaar gewoond, tot ze overleed. Toen ze mij vond, vond ze daarbij een briefje dat mijn vader had geschreven met daarop mijn geboortedatum. Hij kon mij niet houden, omdat hij al een dochter had. Die vrouw heeft dat briefje bewaard en ik heb het nog steeds. Toen zij overleed, ben ik naar een weeshuis gebracht en daar heb ik anderhalf jaar gewoond.” Herinneringen aan haar tijd bij die oude vrouw heeft Nique niet echt meer, maar aan de tijd die ze in het weeshuis heeft gewoond des te meer. “Ik weet nog dat er achter het weeshuis een drooggevalle rivier was, daar speelden we vaak in. Eén keer had iemand watermeloen aan ons uitgedeeld en daar waren we helemaal gek op. Het was geen slechte tijd.”

Over de adoptie zelf heeft ze verrassend heldere herinneringen. “Eerst dacht ik dat ik naar school zou gaan, maar toen hoorde ik dat ik wegging. De reis was lang, we gingen met de slaaptrein. In het weeshuis leer je zelfstandig zijn, ik hielp daar met koken en kinderen wassen. Uit automatisme haalde ik in de trein dan ook meteen lege noedelkommen op. Na de treinreis kwamen er allemaal vreemde mensen aan, dat waren de adoptieouders. Iemand bracht me naar mijn ouders en toen moest ik ‘mama’ en ‘papa’ zeggen.

‘Ik weet nog dat er achter het weeshuis een drooggevalle rivier was, daar speelden we vaak in’

Volgens mij betekenden de mensen in het weeshuis toch veel voor me, want toen we weggingen moesten mijn adoptieouders me echt meelokken. Toen ik aanvoelde dat we weg moesten gaan begon ik hard te huilen. Ineens wilde ik terug, wilde ik weten waar de mensen van het weeshuis naartoe waren gegaan. Ik liep naar de kamer waar ze eerder waren, maar ze waren weg. Toen heb ik heel hard gehuild. Dat was zo vreselijk, het gevoel dat ik ze kwijt was. Het is heel erg om dat te beseffen.”

Bindingsangst is angst voor verlaten, en helaas heeft Nique zich in haar leven aan veel mensen gehecht die ze later is kwijtgeraakt. “Mijn adoptievader is in 2005 overleden. Toen hij wegviel, dacht ik: ‘Fijn! Eerst weggedaan door mijn biologische vader, toen door mijn pleegouders, toen door het weeshuis en nu door mijn adoptievader. Ligt het aan mij of zo?’ In het begin hield ik me erg groot en ik vond het allemaal wel best, maar na een tijdje besepte ik pas echt dat hij er niet meer is. En toen kwam alles naar buiten. Mijn moeder verdrietig zien, dat vond ik vreselijk. Ik heb gehoord dat adoptiekinderen vaak bindingsangst hebben, misschien is dat bij mij ook wel zo.”

Nique voelt nog steeds een band met het weeshuis waar ze vandaan komt. Een reis daar naartoe maken is daarom ook een droom. “Ik zou graag een *roots*-reis maken, al zou ik dat

liever alleen doen. Ik vind het namelijk moeilijk om mijn gevoelens te uiten, ik houd mezelf heel groot. Mijn adoptiemoeder is natuurlijk gewoon mijn moeder, maar ik zou wel graag mijn biologische ouders willen ontmoeten. Daarom heb ik mezelf opgegeven voor het televisieprogramma *Spoorloos*; ik wil graag dat mijn vader weet dat het goed met me gaat. De aflevering waarin Eline haar Chinese ouders terugvindt heb ik op tv gezien. Dan zie ik als een filmpje voor me hoe het zou zijn als ik mijn ouders zou zien. Dan moet ik soms even denken: ‘Ho, naar de realiteit!’ Want dan is het geen filmpje meer, dan is het echt. Of ik ze dan in de armen zou moeten vliegen weet ik niet, ik zou vooral mijn zus willen ontmoeten. Het zou leuk zijn om te zien of ik op haar lijk.”

Nique voelt zich eerder Chinees dan Nederlands. “In september ben ik tien jaar in Nederland, maar ik voel mezelf niet honderd procent Hollands; ik weet niet hoe je jezelf dan moet voelen. Op het gebied van de toekomst heb ik een erg Chinese instelling; ik wil een goede toekomst voor mezelf en een beroep waarmee ik goed kan verdienen. Daarom wil ik economie gaan studeren. Ik zou Chinees willen leren, maar ik denk dat ik een soort minderwaardigheidscomplex zou kunnen krijgen als ik in een klas met Nederlanders les zou hebben, en een van die Nederlanders zou beter in Chinees zijn dan ik. Ik ben Chinees, dus mag niemand anders het beter kunnen. Op mensen die Chinees spreken, ben ik best jaloers, omdat ik het zelf ooit gekund heb maar nu niet meer kan. Ik vind dat ik het MOET kunnen. Nu beheers ik wel Engels, Nederlands en Latijn, maar ik zou alles ervoor opgeven om Chinees te kunnen spreken. Als ik dingen opzoek over mijn afkomst kan ik daar erg in opgaan, maar ik kan het ook achter me laten en blij zijn met wat ik heb. Dat ik niet meer in China woon, is toch een stuk dat van me is weggenomen. Het is een stuk dat bij me hoort, je neemt het met je mee, het zit in je. Voor mij is China een soort paradijs.”

Marjolein: ‘Het is bijna niet te bevatten dat ik nog zo goed terecht ben gekomen’

Marjolein van den Berg (20) uit Hendrik-Ido-Ambacht is een van de eerste geadopteerden uit China, ze was vier toen ze naar Nederland kwam. Ondanks haar Chinese achtergrond had ze naar eigen zeggen niet Hollandser kunnen zijn. In een onvervalst Zuid-Hollandse tongval vertelt ze: “Het is eigenlijk meer een weerwoord uit de periode dat ik gepest werd. Ik eet Nederlands voedsel, heb een Nederlandse naam en een Nederlands paspoort. Dat mijn uiterlijk afwijkt van dat van de gemiddelde Nederlander, *so what?* De oorzaak van het pesten weet ik niet. Waarschijnlijk heeft het met mijn uiterlijk en afkomst te maken, maar dat weet ik niet zeker.” Het pesten had wel als gevolg dat Marjolein haar achtergrond zo min mogelijk opzocht. “Als ik vroeger iets over China op tv zag, dan zapte ik weg, ik had daar helemaal geen behoefte aan.” Vorig jaar kwam er verandering in die houding. “Een vriendin van me is ook geadopteerd, maar dan uit Sri Lanka. Zij heeft daar een tweelingbroer, en was benaderd door een programma waarmee ze hem op kon zoeken. Met haar kan ik goed over adoptie praten. Omdat we hetzelfde hebben meegemaakt, begrijpen wij elkaar. Die herkenning zal ik nooit hebben met mensen die niet geadopteerd zijn. Ik vergeet nooit het moment dat we samen in de bus zaten en ze tegen me zei: ‘Ik moet je wat vertellen.’ Ze vertelde me dat ze haar broer op zou zoeken. Toen ze dat zei, werd ik emotioneel. Ik heb daar zoveel respect voor! Ik weet dat ik, als puntje bij paaltje zou komen, waarschijnlijk te laf zou zijn om die confrontatie zelf aan te gaan.”

Toch heeft de *roots*-reis van haar vriendin de houding van Marjolein tegenover haar achtergrond veranderd. “Mijn moeder is na mijn adoptie voor de adoptiestichting Meiling blijven werken. Ze begeleidt adoptiereizen en had al vaker gevraagd of ik meeging. Ik had daar eerder nooit behoefte aan, maar op een keer zei ze: ‘Ik heb een verrassing, we gaan naar China!’ Toen heb ik echt

'Ik kan niet begrijpen dat ze mij twee jaar bij zich heeft gehad en me daarna gewoon heeft weggedaan'

goed nagedacht en besloten het te doen. Ik heb stage gelopen in een dependance van het weeshuis waar ik zelf vandaan kom." Dit was een confrontatie die zo heftig was dat Marjolein het zelf ook niet verwacht had. "Toen ik terugkwam in het weeshuis was dat een ontzettend emotioneel moment. Ik herkende niet heel bewust dingen, maar voelde mezelf er wel meteen thuis. Een klein meisje, Xixi, zong een welkomstlied voor me, daar kreeg ik kippenvel van. Ik kon niet begrijpen hoe zij zoveel geluk uit kon stralen in al haar ellende." Door Xixi is de knop bij Marjolein omgegaan. "Ik werd er fysiek ziek van, emotioneel was het ontzettend ingrijpend. Die avond voelde ik mezelf heel vreemd, ik kon het gewoon nog niet verwerken. Ik heb een brief aan Xixi geschreven die in het Chinees vertaald is. In die brief heb ik duidelijk willen maken dat ook zij ooit liefde zal vinden, ik weet heel zeker dat dat zal gebeuren."

Het bezoeken van het weeshuis is al een hele stap, maar om net zoals haar vriendin de biologische familie op te zoeken, daar heeft Marjolein geen behoefte aan. Ze raakt geëmotioneerd als ze hierover vertelt: "Toen ik twee jaar was, heeft mijn biologische moeder me op het station van de stad Changsha achtergelaten. Ik kan niet begrijpen dat ze mij twee jaar bij zich heeft gehad en me daarna gewoon heeft weggedaan. Toen ik terug was in China zag ik dat het stationsplein daar vol met zwervers zit. Ik kan

bijna niet bevatten dat ik toch nog zo goed terecht ben gekomen. Ik merk dat ik hierdoor mensen niet snel vertrouw. Dat mijn moeder mij na twee jaar op die manier heeft achtergelaten doet echt pijn. In programma's die zulke herenigingen laten zien is alles rozengeur en maneschijn, maar schijn bedriegt. Als je je familie hebt teruggevonden, wat moet je dan? Het is niet alsof je in de supermarkt loopt en denkt: zal ik vanavond biefstuk nemen of toch maar kipfilet? Ik kan mezelf geen lievere ouders voorstellen dan ik nu heb, echt niet."

Het opzoeken van haar achtergrond heeft veel emoties opgerakeld, die nog een plaats moeten krijgen. "Ik heb mezelf heel lang heel eenzaam gevoeld. Ik had zoveel vragen over mijn afkomst, het hoe en waarom van het afstaan, maar ik kon er nooit antwoord op krijgen. Als ik vragen heb over huiswerk, jongens of andere dingen kan ik daar altijd mee bij mijn ouders terecht, maar op het gebied van adoptie is dat een stuk lastiger. Met mijn vriendin kan ik er wel goed over praten, maar antwoorden op de vragen die ik heb, krijg ik daar ook niet mee." Gelukkig krijgt het verleden naarmate er tijd overheen gaat steeds meer een plaats in haar leven. "Die reis naar China heeft veel in me los gemaakt. Liefde is belangrijk en je moet vooral jezelf zijn. Ik ben heel lang niet mezelf geweest en heb een muur om me heen gebouwd door dat pesten, maar je zou kunnen zeggen dat de Chinese muur rondom mij nu langzaam afbrokkelt." Ondanks een moeilijke start is Marjolein zo gefascineerd geraakt door China dat het haar niet meer loslaat. "China kan zo verschrikkelijk mooi zijn. Tempels, parken, bruiloftsrituelen, het is allemaal zo sprookjesachtig. Ik weet nog goed dat ik in Changsha bij een tempel stond. Ik keek naar de lucht en de maan had op dat moment een hartvorm. Dat was zo vreemd, ik kreeg er helemaal kippenvel van. Op dat moment had ik het gevoel: je vindt wat je vindt. Het deed me denken aan een Chinees gezegde: "De maan schijnt het mooist in je vaderland." 友